

Mgr Edyta Rogowska

Mgr Dagmara Budek

Szczecin – PUM

E-LEARNING DLA BIBLIOTEKARZY – SPOSÓB NA POSZERZANIE KOMPETENCJI ZAWODOWYCH

Abstract

The article presents online courses for librarians with focus on trainings improving job qualifications and other skills useful in work like: languages, information technologies, communication technologies.

Streszczenie

Artykuł przedstawia szkolenia online dla bibliotekarzy, ze szczególnym uwzględnieniem szkoleń umożliwiających podnoszenie kwalifikacji bibliotekarskich oraz nabywanie innych umiejętności przydatnych w pracy zawodowej.

W internecie znajduje się bardzo bogata oferta kursów i szkoleń online adresowanych do różnych grup zawodowych. Przedstawiony wybór szkoleń obejmuje zarówno te przeznaczone dla bibliotekarzy, jak również takie, które ze względu na tematykę mogą zainteresować bibliotekarzy bibliotek naukowych. Z reguły są to szkolenia bezpłatne, przygotowane na profesjonalnej platformie e-learningowej Moodle. Dzięki popularyzacji zdalnego kształcenia, coraz większa grupa pracowników bibliotek naukowych może tą drogą podnosić swoje kwalifikacje zawodowe, poszerzać kompetencje oraz zdobywać inne umiejętności przydatne w pracy zawodowej.

Szkolenia online skierowane do bibliotekarzy

W ramach Narodowego Programu Rozwoju E-Learningu 2.0 - Narodowy 2.0 dostępne są trzy bezpłatne szkolenia językowe. Niezależnie od aktualnych kompetencji

informatycznych, każdy bibliotekarz, który dołączy do programu, może rozpocząć naukę języka angielskiego, niemieckiego lub hiszpańskiego. Szkolenia dostępne są na stronie <http://www.narodowy20.pl>.

Kurs językowy *Język angielski dla bibliotekarzy* udostępnia Biblioteka Pedagogiczna w Toruniu (<http://www.bptorun.edu.pl/moodle/>). Szkolenie skierowane jest do bibliotekarzy posiadających w stopniu podstawowym znajomość języka angielskiego, a chcących poszerzyć słownictwo o terminologię z zakresu bibliotekarstwa i informacji naukowej. Przed przystąpieniem do kursu należy założyć konto i rozwiązać test kwalifikacyjny. Kurs jest odpłatny.

Federacja Bibliotek Cyfrowych ma w swojej ofercie dwa bezpłatne, bardzo ciekawe szkolenia online *Współpraca z Europeaną* oraz *Cyfrowe repozytoria dla małych instytucji kultury*. Odbyło się już kilka edycji obydwu szkoleń. Spotkały się one z dużym zainteresowaniem i zostały bardzo wysoko ocenione przez uczestników.

Współpraca z Europeaną to kurs adresowany do osób, które chcą przygotować repozytoria cyfrowe do współpracy z portalem Europeana, którego celem jest ułatwienie dostępu do dziedzictwa kulturowego i naukowego Europy w internecie. Europeana ma prezentować bogactwo dziedzictwa europejskiego, łączyć wielokulturowość i wielojęzyczność z nowoczesną technologią i współczesnymi modelami biznesowymi. Dzięki szkoleniu uczestnik zdobędzie wiedzę na temat idei Europeany i zasad jej funkcjonowania oraz gromadzenia metadanych i protokołu OAI-PMH - technik, które stanowią podstawę funkcjonowania Europeany. Poszczególne moduły kursu zawierają szczegółowe opisy procedur przekazywania zasobów do Europeany, wliczając w to przygotowanie metadanych, mapowanie stosowanych w instytucji metadanych do schematu ESE (Europeana Semantic Elements) wykorzystywanego w Europeanie.

Kurs *Cyfrowe repozytoria dla małych instytucji kultury* adresowany jest do pracowników instytucji kultury, takich jak biblioteki czy muzea regionalne. Uczestnik kursu musi jedynie wykazać się podstawową wiedzą z zakresu obsługi komputera i znać zasady funkcjonowania internetu. Kurs składa się z 29 modułów pogrupowanych w dziewięć tematów. Każdy temat kończy się testem sprawdzającym. Uczestnicy kursu dowiedzą się, jak organizować i prowadzić cyfryzację różnego rodzaju dokumentów, co pomaga w stworzeniu wysokiej jakości cyfrowych zasobów i umożliwia ich promocję poprzez udostępnienie takim serwisom jak Europeana. Zostaną również zapoznani z szeregiem instrukcji omawiających krok po kroku sposób realizacji typowych zadań cyfrowego bibliotekarza, m.in.: tworzenie opisów dla zdigitalizowanych obiektów, przygotowanie cyfrowych treści do publikacji w sieci, promocja obiektów w sieci, zapewnianie dostępności obiektów w dłuższej perspektywie czasowej, ocena dostępności i użyteczności stron biblioteki cyfrowej. Po zakończeniu szkolenia uzyskuje się certyfikat potwierdzający udział w kursie. Warunkiem zaliczenia jest prawidłowe rozwiązanie testów sprawdzających wiedzę. Kursy dostępne są w dziale e-learningowym portalu Federacji Bibliotek Cyfrowych (<http://fbc.pionier.net.pl/elearning/pl/>).

Otwarta Platforma Edukacyjna EBIB na swojej stronie (<http://moodle.ebib.pl/>) udostępnia cztery kursy online:

- *Głęboki Internet (bazy danych) i możliwości jego przeszukiwania,*
- *Poradnik prawa autorskiego. Barbara Szczepańska,*
- *Redakcja publikacji elektronicznych,*
- *Wyszukiwanie informacji w otwartych zasobach Internetu.*

Kursy te są bezpłatne, dofinansowane ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, adresowane głównie do bibliotekarzy, ale nie tylko, opracowane na platformie Moodle.

Kurs *Głęboki Internet (bazy danych) i możliwości jego przeszukiwania* skierowany jest do osób zainteresowanych poszukiwaniem wartościowych dokumentów w internecie. Opracowany został na poziomie specjalistycznym i przeznaczony jest dla bibliotekarzy z bibliotek naukowych, badaczy, naukowców itp. W szkoleniu tym przydatna jest znajomość języka angielskiego, gdyż jest ono wzbogacone o filmy w większości w języku angielskim. Kurs przybliża zjawisko ukrytych zasobów. Przedstawia strukturę internetu i wielkość trudnych do odnalezienia zasobów. Zawiera informacje o głębokim internecie, omawia jego zasady, przedstawia narzędzia do eksploracji głębokiego internetu oraz metody wyszukiwania jego zasobów. Do większości modułów (poza pierwszym, czysto teoretycznym) dołączone są ćwiczenia, pomagające w zdobyciu sprawności w poruszaniu się po głębokim internecie. Wszystkie treści będące przedmiotem praw autorskich dostępne są na licencji CC BY-SA.

Wyszukiwanie informacji w otwartych zasobach Internetu to kurs podstawowy, przeznaczony dla wszystkich osób poszukujących informacji w internecie, chcących dowiedzieć się, jak efektywnie i legalnie korzystać z jego zasobów. Bibliotekarze mogą wykorzystać ten kurs w pracy związanej z doskonaleniem kompetencji informacyjnych użytkowników bibliotek. Kurs nie wymaga znajomości języka angielskiego, opracowano go w całości w języku polskim. Składa się z pięciu modułów tematycznych, części teoretycznej oraz praktycznej, zawierającej zadania sprawdzające nabytą wiedzę i umiejętności. Wzbogacony został o odsyłacze do ciekawych źródeł z informacjami uzupełniającymi. Optymalny czas realizacji całego kursu wynosi 24 godziny. Po jego ukończeniu uczestnik będzie potrafił posługiwać się poprawną terminologią związaną z szukaniem informacji i oceną źródeł internetowych, wybierać otwarte internetowe źródła informacji adekwatne do swoich potrzeb, stosować proste i zaawansowane metody przeglądania zasobów i wyszukiwania informacji, stosować różne kryteria oceny jakości i wiarygodności informacji.

Ciekawym kursem zaproponowanym przez Stowarzyszenie EBIB jest *Redakcja publikacji elektronicznych*. Jego głównym celem jest nauka tworzenia mocnych podstaw do rozpoczęcia samodzielnej pracy nad tekstami online. Przeznaczony jest dla osób planujących tworzenie i redagowanie tekstów elektronicznych w celu ich publikacji

online, a w szczególności do przyszłych redaktorów e-czasopism, redaktorów serwisów tematycznych oraz wszystkich zainteresowanych tworzeniem i redagowaniem tekstów w internecie. Uczestnik przyswoi sobie wiedzę, jak założyć czasopismo, portal czy blog. Dowie się, na czym polega praca redaktora w e-wydawnictwie, zapozna się z podstawowymi rodzajami umów wydawniczych, słownikami poprawnościowymi i normami wydawniczymi. Zdobędzie umiejętność redagowania tekstów fachowych i naukowych oraz tworzenia i opracowania tekstów informacyjnych w celu publikacji online, jak również umiejętność sporządzania przypisów i bibliografii oraz korekty i redakcji technicznej tekstów online. Pozna także popularne programy do edycji tekstu.

Bardzo ciekawą i przydatną propozycją EBIB-u, prezentowaną w formie szkolenia online, jest *Poradnik prawa autorskiego* autorstwa Barbary Szczepańskiej - koordynatorki krajowej ds. praw autorskich w eIFL z ramienia Poznańskiej Fundacji Bibliotek Naukowych oraz ekspertki Stowarzyszenia EBIB i Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich. Poradnik jest publikacją elektroniczną przedstawiającą problematykę prawa autorskiego w kontekście działalności bibliotek. Zawiera omówienie: podstaw prawa autorskiego, prawa międzynarodowego i europejskiego, ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, zagadnień prawnych dotyczących utworów, twórców, w tym współtwórczości, oraz utworów zależnych. W publikacji znajdują się informacje na temat umów, w tym umów o przeniesienie praw i umów licencyjnych, zabezpieczeń technicznych, a także na temat dozwolonego użytku, typów materiałów bibliotecznych i związanych z nimi problemów prawnych oraz dotyczące twórczości pracowniczej i naukowej. Kurs dostępny jest po zalogowaniu się jako gość.

Innym ciekawym przykładem szkolenia online dotyczącym tego tematu jest *Prawo autorskie dla bibliotekarzy*. Kurs ma charakter otwarty i dostępny jest na stronie Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu pod adresem: <http://www.bu.umk.pl/prawo-autorskie-dla-bibliotekarzy>. Zaprojektowany został przez Berkman Center for Internet & Society (Harvard University) na prośbę międzynarodowej organizacji Electronic Information for Libraries (EIFL), a przetłumaczony i przystosowany dla polskich bibliotekarzy przez studentów prawa UMK w Toruniu oraz studentów prawa Uniwersytetu w Białymstoku. Obejmuje zagadnienia związane z ogólnymi zasadami prawa autorskiego oraz szczegółowe kwestie prawno-autorskie z uwzględnieniem działalności bibliotek. Celem powyższego szkolenia jest zapewnienie bibliotekarzom dostępu do wiedzy związanej z prawami autorskimi w różnych systemach prawnych.

Akademia Orange na swojej stronie (<http://www.akademiaorange.pl/kurs/>) zamieszcza kurs e-learningowy także poświęcony tematyce prawa autorskiego oraz licencji Creative Commons (CC) i publikowaniu w sieci. Jest on dostępny dla członków Akademii Orange oraz dla wszystkich zainteresowanych po zalogowaniu się jako gość.

Kurs składa się z czterech modułów: testu otwartości, opracowanego przez KOED, rozpoczynającego kurs i oferującego wstępną diagnozę otwartości; modułu poświęco-

nego prawa autorskiemu i licencjom CC; modułu omawiającego zasady publikowania treści, z praktycznymi poradami, jak odpowiednio przygotować prezentacje projektu, jak tworzyć scenariusze warsztatów, zajęć wraz z przykładami, oraz informacje, w jaki sposób prawidłowo oznaczać dokumenty, publikacje licencją CC, a także jak przygotować zasoby, aby były dostępne dla różnych grup odbiorców. Moduł ten kończy się testem sprawdzającym wiedzę. Moduł czwarty stanowi podsumowanie kursu, zawiera listę pytań i odpowiedzi.

Kolejnym kursem online dedykowanym m.in. bibliotekarzom jest *Open Access - otwarta nauka*. Opracowany został przez działaczy i fachowców z zakresu informacji z całej Polski zajmujących się aspektem otwartości w nauce. Kurs składa się z „rozgrzewki” i dziewięciu modułów. Każdy moduł zawiera materiał teoretyczny, zestaw ćwiczeń oraz wykaz rezultatów, jakie osiągnie się na zakończenie modułu. Kurs ma charakter samokształceniowy, odbywa się bez udziału osób prowadzących. Jego uczestnik zdobędzie wiedzę na temat ruchu Open Access i jego historii. Pozna nowe modele i kanały komunikacji naukowej, specyfikę procesu publikowania w czasopiśmie naukowych oraz specyfikę procesu publikowania w otwartych repozytoriach naukowych. Zostanie zaznajomiony z korzyściami publikowania w otwartych czasopiśmie, najważniejszymi katalogami otwartych czasopism oraz nauczy się sprawnego poruszania po różnych otwartych platformach. Pozna też polskie projekty otwartej nauki i zdobędzie umiejętność docierania do polskich i zagranicznych otwartych zasobów naukowych. Kurs dostępny jest na stronie: <http://otwartanauka.cel.agh.edu.pl/course/view.php?id=2>, nie wymaga zakładania konta ani logowania się na platformie Moodle.

Biblioteka Pedagogiczna w Ciechanowie ma w swojej ofercie wiele bezpłatnych kursów online (<http://moodle.bpciechanow.edu.pl/>). Kilka z nich to szkolenia adresowane do bibliotekarzy, nauczycieli i studentów, którzy chcą doskonalić swoje umiejętności z zakresu bibliotekoznawstwa i technologii informacyjno-komunikacyjnej. Są to:

- Ewidencja materiałów bibliotecznych,
- Opracowanie formalne zbiorów specjalnych,
- Cyberprawo w działalności placówek oświatowych – utwór i wizerunek w sieci Internet,
- Tworzenie prezentacji multimedialnych w programie Microsoft Office Power-Point 2007.

Wszystkie kursy mają charakter samokształceniowy, można z nich korzystać w dowolnym miejscu i czasie. Warunkiem uczestnictwa jest utworzenie własnego konta na platformie Moodle oraz wysłanie e-maila do prowadzącego w celu otrzymania klucza dostępu. Po ukończeniu kursu można uzyskać potwierdzenie udziału.

Ewidencja materiałów bibliotecznych to kurs skierowany do bibliotekarzy zajmujących się gromadzeniem i opracowaniem zbiorów oraz studentów bibliotekoznawstwa

i informacji naukowej. Składa się z kilku modułów, prezentujących: zasady ewidencji wpływów i ubytków różnego rodzaju materiałów bibliotecznych, zasady przeprowadzania skontrum, omówienie podstawowych ksiąg i jednostek ewidencyjnych, dowodów wpływów.

Opracowanie formalne zbiorów specjalnych to kurs także adresowany do bibliotekarzy i studentów bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. Omawiane są na nim zasady opracowania dokumentów filmowych, dźwiękowych i elektronicznych.

Cyberprawo w działalności placówek oświatowych to szkolenie przybliżające podstawowe zasady ochrony własności intelektualnej, niezbędne w pracy przede wszystkim pracowników oświaty, nauczycieli, a także bibliotekarzy. Obejmuje zagadnienia prawa autorskiego, ochrony wizerunku i wolnych licencji.

Tworzenie prezentacji multimedialnych w programie Microsoft Office PowerPoint 2007 jest kursem przeznaczonym dla osób, które chcą przygotować własną prezentację multimedialną. Składa się z kilku modułów, które w formie slajdów wyjaśniają zasady tworzenia prezentacji. Uczestnicy kursu zaznajamiają się z podstawami programu PowerPoint i sposobami dostosowania go do własnych potrzeb. Uczą się, jak tworzyć prezentację od podstaw, wykorzystywać motywy, wstawiać zdjęcia, grafikę SmartArt oraz tworzyć efektowne animacje.

Biblioteka Pedagogiczna w Siedlcach udostępnia na swojej stronie internetowej bezpłatny kurs online *Opracowanie dokumentów elektronicznych* (<http://moodle.bpsiedlce.pl/>). Szkolenie skierowane jest do bibliotekarzy, którzy chcą zapoznać się z zasadami opracowywania dokumentów elektronicznych. Warunkiem uczestnictwa w kursie jest utworzenie własnego konta na platformie Moodle oraz wysłanie e-maila do prowadzącego w celu otrzymania klucza dostępu.

W sieci internetowej dostępne są także bezpłatne kursy online poświęcone formatowi MARC 21. Jednym z nich jest otwarty kurs e-learningowy obejmujący podstawy katalogowania książek w formacie MARC 21 (*Sporządzanie opisów bibliograficznych książek w formacie MARC 21*), przygotowany przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu (<http://wbp.poznan.ekursy.eu/course/view.php?id=25>). Kurs składa się z 11 lekcji oraz trzech lekcji powtórkowych, prezentujących podstawowe pojęcia dotyczące formatu, zasady opracowania książki w formacie MARC 21, opisy poszczególnych pól rekordu wraz z przykładami, zasady tworzenia rekordu opisu bibliograficznego dla książki samoistnej i niesamoistnej wydawniczo. Zawierają również instrukcję pobierania opisów oraz ćwiczenia do samodzielnego sprawdzenia umiejętności katalogowania.

Drugi kurs poświęcony tworzeniu opisów bibliograficznych artykułów z czasopism w formacie MARC 21 udostępnia na swojej stronie Biblioteka Pedagogiczna w Toruniu (<http://www.bptorun.edu.pl/moodle>). Zawiera on materiały uzupełniające do szkolenia *System biblioteczny PROLIB – efektywne wykorzystanie wybranych modułów*. Szkole-

nie skupia się na niezbędnych polach formatu, które powinny być wystarczające do sporządzania opisów bibliograficznych w katalogach bibliotecznych. Podzielone jest, podobnie jak pierwsze, na 11 lekcji oraz trzy lekcje powtórkowe. Obejmuje informacje na temat języka dokumentu i UKD, hasła głównego i przedmiotowego oraz pobierania opisów z katalogu Biblioteki Narodowej. Zawiera omówienie strefy tytułu i odpowiedzialności oraz pola autora, pola prac współwydanych oraz większej liczby autorów, pola wydania, strefy wydania i opisu fizycznego, dzieła wielotomowego i serii. Kurs dostępny jest bez logowania.

Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu także ma w swojej ofercie kursy elektroniczne adresowane do bibliotekarzy. Jednym z nich jest szkolenie *Formaty książek elektronicznych i programy do ich odczytywania*, które ma charakter krótkiego przewodnika po głównych zagadnieniach związanych z publikacjami elektronicznymi.

Drugi kurs *E-learning w bibliotece* obejmuje idee zdalnego nauczania, prawo a e-learning, wykorzystanie metody w nauczaniu, zawiera także ciekawe linki oraz podstawowe informacje o platformach e-learningowych. Obydwa kursy mają charakter warsztatu samokształceniowego. Warunkiem uczestniczenia jest utworzenie własnego konta na platformie Moodle. Kursy dostępne są na stronie: <http://www.dbp.wroc.pl/moodle/>.

Szkolenia online z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnej

W internecie, oprócz kursów dla bibliotekarzy, dostępnych jest wiele bezpłatnych, ciekawych szkoleń, cennych z punktu widzenia osób ze środowiska bibliotek szkół wyższych. Przykładem takiego kursu jest *Infobrokering i zarządzanie informacją* (<http://www.bptorun.edu.pl/moodle>). Kurs dedykowany jest osobom, które chcą zdobyć wiedzę i umiejętności z zakresu organizacji i zarządzania zasobami informacyjnymi oraz doskonalić sposoby profesjonalnego wyszukiwania, oceny, selekcji, przetwarzania, opracowania i przekazywania informacji. Celem kursu jest dostarczenie niezbędnej wiedzy, umiejętności i kompetencji w zakresie organizacji i zarządzania zasobami informacyjnymi oraz świadczenia usług informacyjnych. Kurs składa się z siedem modułów, zawiera teksty specjalistyczne, materiały filmowe, materiały opisowe dotyczące wybranych zagadnień, testy i zadania sprawdzane przez prowadzącego.

Glogster - sposób na interaktywny plakat i nietypową prezentację multimedialną (<http://www.bptorun.edu.pl/moodle>) to kolejny, godny polecenia kurs adresowany do każdego, kto chce poszerzyć wiedzę z zakresu stosowania nowych technologii. Glog to interaktywny plakat dostępny online, który może zawierać tekst, fotografię, grafikę, animację, materiały audio-wideo. Umożliwia umieszczanie w załącznikach danych oraz połączenie się z wybranym portalem społecznościowym. Glog można wykorzystać, przygotowując prezentację multimedialną lub baner czy ulotki promujące wyda-

rzenie w internecie. Kurs ma charakter zadaniowy i adresowany jest do każdego, kto chce poszerzyć wiedzę w dziedzinie zastosowania nowych technologii. Warunkiem zaliczenia szkolenia jest utworzenie autorskiego plakatu, aktywność na kursie oraz wypełnienie i przesłanie ankiety ewaluacyjnej.

Ciekawym kursem online jest *Blog - wielozadaniowe narzędzie edukacyjne* (<http://www.dbp.wroc.pl/moodle/>), przygotowujący do samodzielnego założenia bloga w serwisie Blogger. Zawiera informacje przydatne w początkowej fazie zakładania bloga. Szkolenie ma charakter warsztatu samokształceniowego.

Kurs *Tworzenie strony internetowej dla początkujących* może zainteresować osoby, które zamierzają zbudować witrynę internetową. Szkolenie nie wymaga jakiegokolwiek znajomości zasad tworzenia i funkcjonowania stron www. Ma charakter warsztatu samokształceniowego, dostępny jest na stronie (<http://www.dbp.wroc.pl/moodle/>).

Możliwości wyszukiwarki Google jako zaawansowanego narzędzia przeszukiwania zasobów Internetu to kurs online skierowany do osób, które chcą zgłębić tajniki skutecznego wyszukiwania informacji w internecie. Szkolenie ma na celu zapoznanie uczestników ze specyfiką wyszukiwarki Google, z jej zaawansowanymi metodami wyszukiwawczymi i usługami specjalnymi: Google Book, Google Scholar, Google Maps, Google Video. Naucza, jak formułować skutecznie zapytania. Ma charakter warsztatu samokształceniowego, dostępny jest pod adresem: (<http://www.dbp.wroc.pl/moodle/>).

Bogatą ofertę bezpłatnych kursów online przygotowała Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Elblągu, są to m.in.:

- Tworzenie kursów e-learningowych na platformie Moodle,
- Prezi - nowe oblicze prezentacji,
- VOKI - awatar w sieci,
- Photo Story 3 dla Windows,
- Przetwarzanie obrazów cyfrowych za pomocą programu GIMP,
- HotPotatoes,
- Tworzenie arkusza kalkulacyjnego - podstawy (MS Excel 2010),
- Przygotowanie materiałów promocyjnych w programie MS Publisher 2010,
- Tworzenie dokumentów od A do Z (MS Word 2010),
- Tworzenie prezentacji multimedialnej (MS PowerPoint 2010).

Wymienione kursy to szkolenia online opracowane na platformie Moodle z udziałem prowadzącego. Aby przystąpić do kursu, należy założyć konto na platformie e-learningowej (<http://moodle.wmbp.edu.pl/>), a następnie zapisać się na wybrany przez siebie kurs. Warto przybliżyć kilka z nich.

Tworzenie kursów e-learningowych na platformie Moodle to szkolenie skierowane do osób zainteresowanych wykorzystaniem w swojej pracy profesjonalnej platformy e-learningowej Moodle. Umożliwia zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnych do samodzielnego stworzenia kursu online na wybrany przez siebie temat. Szkolenie skła-

da się z pięciu bloków tematycznych, które zawierają materiał teoretyczny, zadania, testy sprawdzające wiedzę, prezentacje i filmy instruktażowe. Na jego realizację przewidziano 100 godzin. W celu zaliczenia kursu należy m.in. samodzielnie opracować kurs e-learningowy na dowolny temat.

Prezi - nowe oblicze prezentacji to kurs przeznaczony dla osób, które chcą stworzyć nietypową prezentację multimedialną w chmurze, gdzie cykl slajdów wypełnia nieograniczoną przestrzeń – „wirtualne płótno”. Prezentacje tworzy się i przechowuje w sieci, można również zapisać je na dysku i odtwarzać w trybie offline. Szkolenie ma charakter praktyczny, w jego trakcie uczestnicy tworzą kilka różnego typu prezentacji. Kurs realizowany jest przez dwa tygodnie.

VOKI - awatar w sieci to szkolenie skierowane do chcących stworzyć awatara. Voki jest narzędziem umożliwiającym stworzenie animowanej postaci, która może np. naszym głosem zapraszać na kurs, szkolenie, do odwiedzenia witryny, wystawy itp. Kurs obejmuje jeden blok tematyczny i trwa jeden tydzień.

Photo Story 3 dla Windows to kurs adresowany do osób, które chcą tworzyć multimedialne pokazy zdjęć. Pokazuje, jak dokonać podstawowej obróbki zdjęć, opatrzyć je napisami, dodać podkład muzyczny, nagrać własną narrację oraz jak przygotowany pokaz zapisać w formie pliku wideo lub w formacie przeznaczonym dla urządzeń mobilnych czy też wysłać pocztą elektroniczną. Kurs składa się z jednego bloku tematycznego i realizowany jest przez dwa tygodnie.

Przetwarzanie obrazów cyfrowych za pomocą programu GIMP to kurs, który pomaga poszerzyć zakres wiedzy praktycznej w dziedzinie technologii informacyjnej. GIMP jest narzędziem służącym do przetwarzania grafiki cyfrowej. Można przy jego użyciu tworzyć obrazy graficzne czy modyfikować już istniejące: kadrować, retuszować, dokonywać zmiany kolorów czy łączyć kilka zdjęć w jedno. Kurs opracowano w wersji GIMP 2.8.2.

HotPotatoes jest szkoleniem skierowanym do tych, którzy chcą tworzyć interaktywne i multimedialne materiały dydaktyczne. HotPotatoes to darmowe oprogramowanie, umożliwiające tworzenie tego typu materiałów, a w szczególności: testów, quizów, krzyżówek, rozsypanek wyrazowych, zdań z lukami oraz materiałów w postaci interaktywnych stron www. Kurs składa się z trzech bloków tematycznych obejmujących materiał teoretyczny, filmy instruktażowe oraz obowiązkowe zadania do wykonania. Na realizację kursu przewidziano 16 godzin dydaktycznych.

Bardzo ciekawe i przydatne dla bibliotekarzy szkolenia online proponują firmy udostępniające bazy danych. Najczęściej odbywają się one na platformie WebEx, udział w nich jest bezpłatny. W celu odbycia takiego kursu należy się zarejestrować, podając adres e-mail, na który wysyłany jest link do szkolenia i instrukcje postępowania. Są to kursy z udziałem prowadzącego, podczas których można zadawać pytania. Przykładem firmy, która promuje swoje bazy i narzędzia, wykorzystując platformę WebEx,

jest Thomson Reuters. Firma ma bardzo bogatą ofertę szkoleń, które organizowane są cyklicznie i prowadzone w języku polskim.

W czerwcu bieżącego roku wśród 12 bibliotek polskich uczelni medycznych przeprowadzona została ankieta, badająca popularność i przydatność kursów i szkoleń e-learningowych wśród bibliotekarzy bibliotek naukowych. Ankieta zawierała pięć pytań.

W pierwszym poproszono o informacje, czy pracownicy biblioteki brali udział w kursach, szkoleniach realizowanych w formie e-learningu. Wszyscy ankietowani odpowiedzieli twierdząco. Na pytanie: Czy szkolenia online są dogodną formą podnoszenia kwalifikacji, poszerzania kompetencji - dziewięć bibliotek odpowiedziało twierdząco, trzy biblioteki uznały, że tylko jako uzupełnienie innej formy zajęć.

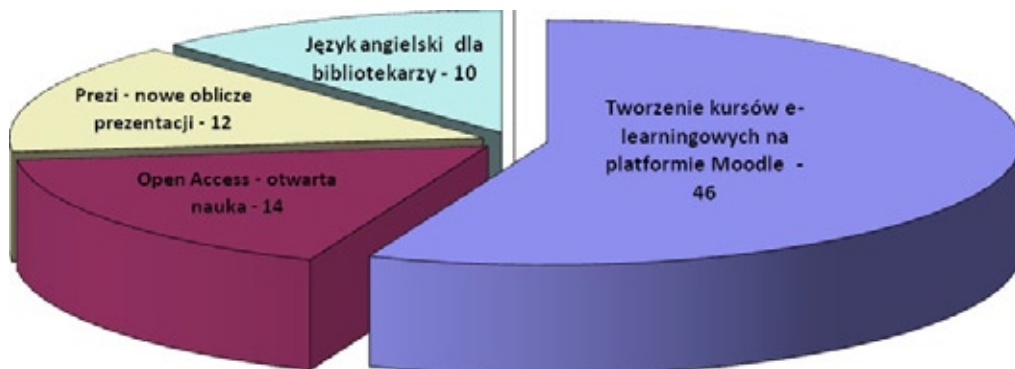
Kolejne pytanie dotyczyło szkoleń, w jakich brali udział pracownicy poszczególnych bibliotek. Największym powodzeniem cieszyły się kursy: *Tworzenie kursów e-learningowych na platformie Moodle* - ukończyło go 46 osób; *Open Access – otwarta nauka* ukończyło 14 bibliotekarzy, *Prezi - nowe oblicze prezentacji* - 12 osób; *Język angielski dla bibliotekarzy* - 10 osób. (Ryc.1)

Nieco mniejsze zainteresowanie budziły szkolenia komputerowe: *Tworzenie arkusza kalkulacyjnego* ukończyło pięć osób, *Tworzenie prezentacji multimedialnej MS PowerPoint* - trzy osoby, *Przygotowanie materiałów promocyjnych w programie MS Publisher 2010* - trzy osoby, *Photo Story 3 dla Windows* - także trzy osoby. Po dwie osoby ukończyły kursy: *Tworzenie dokumentów od A do Z*, *HotPotatoes*, *Przetwarzanie obrazów cyfrowych za pomocą programu GIMP*, *Dwustopniowy kurs bibweb*, *Licencje CC*, *Możliwości wyszukiwarki Google jako zaawansowanego narzędzia przeszukiwania zasobów Internetu* oraz *Profesjonalna organizacja i zarządzanie biblioteką*.

Pojedyncze osoby zaliczyły kursy: *VOKI - awatar w sieci*, *Redakcja publikacji elektronicznych*, *Kurs grafiki komputerowej*.

Następne pytanie dotyczyło zainteresowań szkoleniami online prowadzonymi na platformie WebEx. Okazało się, iż tego typu kursy cieszą się ogromnym powodzeniem. Najwięcej respondentów, bo aż 154 - uczestniczyło w szkoleniach z baz i narzędzi dostępnych na platformie Web of Science, organizowanych przez firmę Thomson Reuters. Siedem osób skorzystało ze szkoleń organizowanych przez firmy: ProQuest, BMJ i OUP. Respondenci wymieniali również inne tego typu szkolenia, m.in. RefWorks, LinkSolver, Ebrary, Alma, Nukat, Aleph czy Vision of Technical University of Denmark's use Mendeley to driver research and scientific collaboration.

W ankiecie poproszono także bibliotekarzy o informacje na temat kursów i szkoleń, jakimi byliby zainteresowani. Wśród wymienionych najczęściej pojawiały się kursy z języka angielskiego, prawa autorskiego dla bibliotekarzy i dokumentów typu Open Access. Respondenci chętnie uczestniczyliby również w szkoleniach na temat: warsztatów MESH, Marc 21 dla różnych typów dokumentów, katalogowania starodruków, komunikacji interpersonalnej, promocji i marketingu w bibliotece, bibliometrii, ochro-

Ryc. 1. Kursy cieszące się największym zainteresowaniem wśród bibliotekarzy bibliotek medycznych

ny własności intelektualnej, bibliotek cyfrowych, digitalizacji zbiorów, tworzenia stron www w HTML, arkusza kalkulacyjnego Excel dla zaawansowanych. Wymieniano także szkolenia z programów do tworzenia i edycji filmów wideo oraz narzędzi *FastStone Capture*, programu *Microsoft Access*, a także korzystania z platformy Web of Science, multiwyszukiwarek Summon, EDS. Jedna z bibliotek byłaby zainteresowana kursem *Tworzenie kursów e-learningowych na platformie Moodle* na poziomie zaawansowanym.

Wyniki ankiety wskazują, iż pracownicy medycznych bibliotek naukowych w dużym stopniu korzystają ze szkoleń online. Ich zdaniem są one dogodną formą podnoszenia kwalifikacji i poszerzania kompetencji zawodowych.

Bibliografia

- Akademia Orange. [przełączany: 22 VIII 2014]. Dostępny w: <http://www.akademiaorange.pl/kurs/>
- Biblioteka Pedagogiczna w Ciechanowie. [przełączany: 22 VIII 2014]. Dostępny w: <http://moodle.bpciechanow.edu.pl/>
- Biblioteka Pedagogiczna w Siedlcach. [przełączany: 22 VIII 2014]. Dostępny w: <http://moodle.bpsiedlce.pl/>
- Biblioteka Pedagogiczna w Toruniu. [przełączany: 22 VIII 2014]. Dostępny w: <http://www.bptorun.edu.pl/moodle/>
- Biblioteka Uniwersytecka w Toruniu. [przełączany: 22 VIII a 2014]. Dostępny w: <http://www.bu.umk.pl/prawo-autorskie-dla-bibliotekarzy>
- Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu. [przełączany: 22 VIII 2014]. Dostępny w: <http://www.dbp.wroc.pl/moodle/>.

Federacja Bibliotek Cyfrowych. [przełądany: 22 VIII 2014]. Dostępny w: <http://fbc.pionier.net.pl/e-learning/pl/>

Narodowy 2.0 Narodowy Program Rozwoju E-Learningu. [przełądany: 22 VIII 2014]. Dostępny w: <http://www.narodowy20.pl/>

Open Access - Otwarta Nauka. [przełądany: 22 VIII 2014]. Dostępny w: <http://otwartanauka.cel.agh.edu.pl/course/view.php?id=2>

Otwarta Platforma Edukacyjna EBIB. [przełądany: 22 VIII 2014]. Dostępny w: <http://moodle.ebib.pl/>

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich – Ogólnopolski portal bibliotekarski. [przełądany: 22 VIII 2014]. Dostępny w: <http://www.sbp.pl/>

Śniechowska-Karpińska Anastazja: E-learning jako jedna z metod edukacji użytkowników bibliotek naukowych i bibliotekarzy oraz element promocji biblioteki. *Forum Bibl. Med.* 2009 R. 2 nr 1 s. 234-241

Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Elblągu. [przełądany: 22 VIII 2014]. Dostępny w: <http://moodle.wmbp.edu.pl/>.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu. [przełądany: 22 VIII 2014]. Dostępny w: <http://wbp.poznan.ekursy.eu/course/view.php?id=25>